

РОЗВИТОК ТВОРЧОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА-МУЗИКАНТА В УМОВАХ КВАЗІПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

В умовах розбудови української державності все актуальнішою постає проблема розвитку творчої особистості, що має, безперечно, велике значення як для державотворення, так і для самореалізації конкретної людини.

Система освіти в усі часи характеризувалася тим, що була орієнтована на підготовку не просто спеціалістів, а людей, які б відповідали потребам сучасності. Особливо це стосується тих закладів освіти, які забезпечують процес підготовки педагогічних кадрів, адже саме вчитель здійснює зв'язок поколінь, саме від нього великою мірою залежить майбутнє суспільства.

Зауважимо, що важливою функцією сучасного освітнього процесу є підготовка висококваліфікованих спеціалістів шляхом творчого засвоєння знань. Формування педагога-музиканта нового типу – креативного, ініціативного, мислячого, самокритичного – можливе лише за умови наближення навчання у закладі вищої освіти до реальної професійної діяльності. Адже становлення вчителя, як і будь-якого фахівця, визначається не лише глибоким знанням основ наук, а й постійним удосконаленням його професійних умінь і навичок.

Під час навчання у закладах вищої освіти професійно-педагогічна спрямованість майбутніх фахівців повинна формуватися в діяльності, яка за умовами та змістом своєї реалізації має бути наближеною до праці педагога. Мова йде про квазіпрофесійну діяльність, тобто моделювання умов педагогічної праці, створення певних моделей ситуацій, у яких майбутній фахівець на основі здобутих знань і досвіду може практикуватися в успішному виконанні навчально-виховних функцій учителя [2].

Необхідно підкреслити, що найбільш ефективними формами квазіпрофесійної діяльності, що впливають на формування творчості майбутніх фахівців-музикантів є моделювання ситуацій педагогічної діяльності на практичних заняттях у педагогічних закладах, квазіпрофесійні тренінги та участь у навчально-педагогічних іграх.

Під час квазіпрофесійної діяльності студенти виходять за межі опрацювання вузько тематичних аспектів, шляхом включення у моделювання реальних педагогічних ситуацій, в яких розв'язують професійні завдання та питання професійної взаємодії. Квазіпрофесійний досвід сприяє зростанню у майбутніх фахівців не лише творчо-пізнавальної активності, а й стійкості професійної мотивації.

Варто наголосити, що важливою характеристикою сучасного педагога-музиканта є креативність – здатність до творчості. Адже в складних шкільних умовах, які постійно змінюються, найкраще орієнтується людина творча, креативна, здатна до використання нових ідей та підходів.

Аналіз науково-методичної літератури з проблем творчості дає змогу зауважити, що для розв'язання складних та нових завдань педагогові необхідно оволодіти творчими вміннями, стратегіями і тактиками як інструментарієм не тільки у професійній, а навіть у повсякденній діяльності (Я. Коменський, Й. Песталоцці, М. Пирогов, В. Сухомилинський, Л. Толстой, К. Ушинський, М. Чернишевський). Науковці відмічають, що творчість є проявом особистості, що без відповідної розумової і моральної роботи людини над собою в педагогічній справі неможливе просування вперед [1, с. 19].

Розглядаючи розвиток творчої особистості студентів-музикантів в освітньому процесі закладу вищої освіти, слід відмітити, що саме поняття «творчість» розуміється багатьма вченими як «діяльність», «процес», «конструктивний принцип пізнання», «самореалізація».

Так, А. Єрмола розглядає творчість як діяльність. Науковець стверджує, що творчість – це діяльність, результатом якої є створення нових матеріальних та духовних цінностей. Вона

передбачає наявність в особистості цінностей, мотивів, знань і умінь, завдяки яким створюється продукт, що відрізняється новизною, оригінальністю й унікальністю [4, с. 71].

Тобто, творчість – це процес з постановки і вирішення проблем, нестандартних задач. Це діяльність, яка на основі реорганізації наявного досвіду і формування нових комбінацій знань породжує нове. Творчі ідеї з'являються, коли особистість відчуває потребу щось змінити, вдосконалити. Процес творчості поєднує в собі традиції і новаторство [3, с. 39].

Творча особистість – це суб'єкт творчих соціальних відносин і свідомої творчої діяльності [6, с. 125]. Творчість є однією з найважливіших особливостей діяльності педагога-музиканта.

Перш за все, прикладом розвитку творчої особистості студента повинні бути навчальні заняття у вузі. Саме використання можливостей музичного мистецтва і художньо-творчої діяльності сприяє формуванню таких важливих якостей особистості майбутнього педагога-музиканта, як креативність, успішність, розвиток свободи, відповідальність і толерантність, здатність до новизни тощо. Викладач повинен подбати про усунення психологічної інерції, яка є бар'єром під час створення та застосування нового.

Такими психологічними бар'єрами можуть бути: страх видатися некомпетентним; боязнь ідеального як чогось недосяжного, нереального; невміння сприймати об'єкт у незвичній функції, тобто творча сліпота.

Для усунення цих бар'єрів необхідно дотримуватися основних принципів стимулювання творчої активності, а саме: підтримання здатності студентів до творчості; неприпустимість несхвальної оцінки творчих спроб; терпимість до незвичних ідей і запитань, необхідність відповідати на всі запитання студентів.

Також необхідно спиратися на положення Л. Виготського про те, що студент приймає програму навчання тією мірою, наскільки ця програма стає його власною. Отже, щоб студент сприйняв навчальні цілі, навчався й творчо розвивався, необхідно розвинути в нього пізнавальний інтерес, активне мотивоване емоційне ставлення до предмета, а також використовувати активні методи, нестандартні форми занять, інноваційні педагогічні технології.

Саме в процесі активної пізнавальної діяльності розкриваються творчі можливості студента, відбувається їх реалізація та розвиток. За таких умов виникає необхідність підготовки майбутніх фахівців-музикантів до усвідомлення рівня власної творчої діяльності, формування потреби аналізувати власний досвід.

Також формування творчості майбутнього педагога-музиканта передбачає розвиненість духовно-почуттєвої сфери та форм художнього вчинку, серед яких найважливішими є естетичний аналіз твору, виконавська імпровізація та концертне виконавство. Необхідним є і нагромадження музично-естетичного тезаурусу, в якому виділяють знання про сутність естетичних категорій у сфері музики; виражальні можливості музичних засобів у розкритті змісту категорій естетики; жанри та види музичного мистецтва; типи музичних форм та композиційних закономірностей музичного твору; національно-стильові традиції в музичному мистецтві, а також емоційно-естетичний та асоціативний фонд [5, с. 85].

Разом з тим, розвинені музично-творчі здібності є умовою формування професійно значущих якостей педагога-музиканта, а також визначають здатність до творчої регуляції взаємовідносин у художньо-творчому та педагогічному колективах. Але особливого значення ці здібності набувають у музично-виконавській діяльності майбутнього фахівця-музиканта.

Творчий студент-музикант педагогічного вузу – це творча особистість з високим ступенем розвиненості мотивів, характерологічних особливостей і творчих умінь, що сприяють успішній творчій педагогічній діяльності, і яка, внаслідок спеціальної професійної підготовки та постійного самовдосконалення набуває знань, умінь і навичок як творчої, так і педагогічної праці, оволодіває уміннями формування творчої особистості учня в освітньому процесі.

Таким чином, ми можемо виділити такі ознаки творчості студентів: високий рівень соціальної і моральної свідомості; розвинені інтелектуально-логічні здібності; проблемне бачення; творча фантазія, розвинуте уявлення; специфічні особистісні якості; комунікативні здібності; високий рівень загальної культури [6, с. 99].

У кінцевому підсумку наголосимо про те, що розвиток творчості студента має бути цілеспрямованим, методологічно обгрутованим процесом. При цьому ефективність та

результативність забезпечується всією логікою побудови змісту освітнього процесу, стилем навчання і виховання, відповідними організаційними формами та прийомами. І від того, як викладач і студент будуть враховувати їх у квазіпрофесійній діяльності залежатиме рівень професіоналізму і духовності майбутнього фахівця-музиканта.

Список використаних джерел

1. Архипова С.П. Розвиток педагогічної творчості викладачів вищих навчальних закладів / С.П. Архипова // Нові технології навчання: наук.-метод. зб. / ред. кол.: В.О. Зайчук, О.Я. Савченко, О.Я. Ляшенко, А.М. Федяєва та ін. – К.: НМЦ ВО, 2001. – Вип. 31. – 222 с.
2. Вербицкий А.А. Активное обучение в высшей школе: контекстный подход / А.А. Вербицкий. – М.: Высшая школа, 1991.
3. Драч І.І. Розвиток творчих здібностей студентів – важлива складова підготовки майбутніх фахівців / І.І. Драч // Нові технології навчання: наук.-метод. зб. – К.: Інститут інноваційних технологій і змісту освіти, 2006. – Вип. 45. – 181 с.
4. Єрмола А.М. Креативність в основі моніторингу / А.М. Єрмола // Практична психологія і соціальна робота. – 2003. – № 8. – С. 71–72.
5. Олексюк О.О. Музично-педагогічний процес у вищій школі / О.О. Олексюк, М.М. Ткач. – К.: Знання України, 2009. – 123 с.
6. Сисосва С.О. Основи педагогічної творчості: підручник / С.О. Сисосва. – К.: Міленіум, 2006. – 344 с.

Фурт Д. В.

Страшний викладач

*Донецький національний університет економіки і торгівлі
ім. М. Туган-Барановського,*

НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ В УКРАЇНІ

Сучасний етап розвитку суспільства характеризується високою конкуренцією на ринку освітніх послуг. Залучення іноземних студентів до навчання у вищих навчальних закладах України є пріоритетним напрямом діяльності вишів та сприяє підвищенню їх конкурентоспроможності. Навчання іноземних громадян стало дієвим чинником економічного зростання як освітніх установ, так і України.

Питаннями особливостей навчання студентів-іноземців в українських вишах займалися багато науковців: Г. Александров, Т. Алексєєва, М. Іванова, Н. Бордовська, О. Орехов, І. Сімаєва, І. Ширяєва та інші.

О. Ареф'єв наголошує, що в усьому світі уряди та вищі навчальні заклади проводять активну роботу щодо залучення іноземних студентів у виші, керуючись різними цілями: отримання прибутку, культурна дипломатія, сприяння інноваціям та підвищення ефективності виробництва, розвиток міжнародного співробітництва. Хоч кількість студентів, що бажають навчатися за кордоном, зростає з кожним роком, між університетами йде конкуренція за іноземних студентів [4, С. 46-58].

Згідно з даними аналітичного центру CEDOS українська освіта приваблює іноземних вступників із чотирьох причин:

- висока якість;
- престиж і вигідна ціна за навчання;
- низька вартість проживання;
- ті самі права для іноземців, що й для громадян [9].

Поряд з перевагами навчання в Україні існують і певні стримуючі фактори, які призводять до вибору країни навчання не на користь України або незадоволення під час навчання. О. Лисак у своїй статті, аналізуючи поточний стан та проблеми навчання іноземців в Україні, наголошує, що проблеми починаються з процесу залучення потенційних студентів, якими займаються приватні агенції, діяльність яких не регламентується ні державою, ні університетами. Іноді ці посередники надають не правдиву інформацію про навчання в Україні. Такі агенції часто стягують зі студентів-іноземців копії за отримання віз та підготовку документів, які в багато разів перевищують

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>